

Ås kommune
Postboks 195
1431 Ås
post@as.kommune.no

Telefon + 47-48 17 07 85
Org.nr. 975 615 308 MVA
E-post leder@oa.birdlife.no
Internett oa.birdlife.no

Deres ref.
25/02541

Deres kontaktperson

Vår ref.
sak/779

Vår kontaktperson
Jan Olav Nybo

Dato
06.06.2025

Høringssvar til planprogrammet for rullering av kommuneplanens arealdel i Ås kommune

Vi viser til varsel om oppstart av rullering av kommuneplanens arealdel og planprogram, som nå er sendt på høring. Vi ønsker å komme med innspill, med særlig vekt på hensynet til naturmangfold generelt, fugleliv og viktige områder for fugl i Ås kommune. Vi ber om at disse hensynene forankres tydelig i det videre planarbeidet, og kobles til prinsippene om arealnøytralitet og bruk av arealregnskap.

Natur og biologisk mangfold – kommunens ansvar

Kommunen har en nøkkelrolle i å sikre en bærekraftig forvaltning av naturen og hindre tap av natur- og arts mangfold. Dette er i tråd med naturavtalen Norge har undertegnet, nasjonale føringer og FNs naturpanel, som understreker kommunenes avgjørende betydning for arealbeslutninger og helhetlig samfunnsutvikling. Arealinngrep og endret arealbruk er den største negative påvirkningen på naturmangfoldet i Norge. Ås kommune har, gjennom plan- og bygningsloven, et hovedansvar for å forvalte arealene på en bærekraftig måte. Kommuneplanens arealdel gir mulighet for å ta overordnede, langsiktige beslutninger om bevaring av viktige miljøverdier – både på land og i sjø. Vi støtter at planprogrammet legger opp til utredning av planens virkninger for miljø og samfunn, og ber om at kunnskapsgrunnlaget om naturmangfold styrkes ytterligere, i tråd med kommunens egen plan for naturmangfold.

En viktig årsak til at kunnskapsgrunnlaget må styrkes ytterligere, er at mange av registreringene i databasene som planprogrammet viser til, er av eldre dato. Dette gjelder både artsdata i Artskart og informasjon om naturområder i Naturbase. Det innebærer at tilstanden i dag er usikker eller ukjent, og at kunnskapen må oppdateres. En annen svakhet er at mange områder ikke er kartlagt med hensyn til natur- og biomangfold. Slike områder kan framstå som mindre verdifulle fordi det ikke finnes registreringer – selv om de rett og slett aldri har vært undersøkt. Derfor må kunnskapsnivået heves gjennom ny kartlegging.

Arealnøytralitet og arealregnskap

Vi anbefaler at kommunen i det videre planarbeidet forankrer prinsippet om arealnøytralitet, slik at all framtidig utbygging skjer på allerede nedbygd eller sterkt påvirket areal. Tap av natur bør kompenseres gjennom restaurering eller erstatning av tilsvarende naturverdier. Bruken av arealregnskap vil være et viktig verktøy for å synliggjøre endringer i naturverdier over tid og bidra til å sikre null netto tap av natur. Dette innebærer at all framtidig utbygging bør underlegges følgende prinsipper:

1. Allerede nedbygd eller sterkt påvirket areal skal alltid utnyttes før urørt natur bygges ned.
2. Dersom natur bygges ned, skal tilsvarende naturverdi alltid kompenseres gjennom restaurering eller erstatning, slik at naturregnskapet holdes i balanse. Dette forutsetter at Ås kommune kartlegger og får oversikt over restaurerbar natur, slik det er gjort i for eksempel Nordre Follo kommune.
3. Arealregnskap bør brukes som verktøy for å synliggjøre både planlagt og faktisk arealbruk, samt endringer i naturverdier over tid. Det må fastsettes et nullpunkt eller referansepunkt for regnskapet, for å unngå det som ofte omtales som endringsblindhet¹. Tidligere nedbygde eller sterkt endrede naturområder bør inngå i dette regnskapet, slik at de kan identifiseres og prioriteres som restaurerbar natur.

Vi anbefaler at kravet om arealnøytralitet gjøres gjeldende for hele kommunen – ikke bare for utvalgte områder – for å sikre en effektiv styring mot null netto tap av natur.

Viktige naturområder og fuglebiotoper i Ås kommune

Ås kommune har flere områder med stor verdi for biologisk mangfold og fugleliv. Følgende områder trekkes særlig fram:

Slorene våtmarksområde

Et kommunalt vernet delta- og våtmarksområde sør i Gjersjøen, med rikt fugleliv og viktige funksjoner som hekke- og trekkområde for en rekke arter. Slorene har en egen skjøtelsesplan som prioriterer restaurering og skjøtsel av truede naturtyper, samt sikring av fri utvikling av naturen uten forstyrrelser. Dessverre er det kommunens økonomi og prioriteringer som avgjør hvor mye som faktisk blir gjennomført. Området rommer flere naturtyper og arter som står på den nasjonale rødlista, og er særlig sårbart for arealendringer og forstyrrelser.

Andre viktige fugleområder

Østensjøvann, Pollevann, Årungen og kyststrekningen med holmer i Bunnefjorden er også særdeles viktige fuglebiotoper. Alle disse områdene er utsatt for direkte eller indirekte utbyggingspress og mye menneskelig ferdsel – særlig i de mest sårbare periodene av hekkesesongen. I 2025 er det dokumentert flere tilfeller der ferdselsforbudet i Bunnefjorden under hekketiden er blitt brutt. Det er avgjørende at disse områdene ivaretas, og at den rullerte planen bidrar til å forhindre ytterligere belastning.

Andre hensynssoner for naturmiljø

I kommuneplanen er det avsatt hensynssoner for bevaring av naturmiljø, naturmangfold, landskap og grønn infrastruktur. Disse sonene er viktige for å opprettholde sammenhengende naturområder og sikre spredningskorridorer for vilt og rødlistearter.

Vi ber om at disse områdene gis særlig vern mot nedbygging og fragmentering, og at det etableres buffer-soner og innføres ferdselsrestriksjoner der det er nødvendig for å beskytte fuglelivet.

¹ *Endringsblindhet* er et fenomen der man ikke oppdager eller legger merke til gradvise endringer i natur eller miljø, fordi endringene skjer så langsomt at de etter hvert oppfattes som den nye normalen. Dette skyldes ofte at sammenligningsgrunnlaget – vår referanseramme for hva som er «normalt» – allerede er forskjøvet av tidligere inngrep, og derfor ikke lenger egner seg som målestokk.

Tiltak og anbefalinger

- Styrk kunnskapsgrunnlaget om viktige fuglebiotoper og øvrig naturmangfold, og innarbeid dette i alle konsekvensutredninger og arealvurderinger.
- Prioriter restaurering og skjøtsel av våtmarker, slåttemarkar og andre truede naturtyper – med særlig vekt på Slorene og tilsvarende områder nevnt ovenfor.
- Innfør strenge restriksjoner mot nedbygging av verdifulle naturområder, og vurder bruk av arealregnskap som verktøy for å sikre arealnøytralitet.
- Sørg for at hensynssoner for naturmiljø og grønn infrastruktur opprettholdes og styrkes i ny arealdel, og at sammenhengende leveområder for fugl og vilt ivaretas.

Avslutning

Vi oppfordrer Ås kommune til å ta et tydelig grep for å sikre natur, naturmangfold og fugleliv i rulling av kommuneplanens arealdel – gjennom å forankre prinsippene om arealnøytralitet og bruk av arealregnskap. Særlig viktige fuglebiotoper som Slorene våtmarksområde må få et sterkt og varig vern. Samtidig må det legges til rette for at kommunen kan bli et foregangseksempel på bærekraftig arealforvaltning – til beste for naturen, fuglene og kommende generasjoner.

Vennlig fuglehilsen

Håkan Billing
leder

Jan Olav Nybo (sign.)
naturvernkontakt